

2011. SZEPTEMBER 24. SZOMBAT

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 21

SZÉNÁSI JONATHAN SÁNDOR

Jeremiás válaszol a király követeknek

^{20,1}Ezt az igét mondta az ÚR Jeremiásnak, amikor Cidkijjá király elküldte hozzá Pashúrt, Malkijjá fiát és Cefanjá papot, Maaszéjá fiát, ezzel az üzenettel: ^{20,2}Kérdezd meg ügyünkben az URat, mert Nebukadneccar, Babilónia királya háborút indított ellenünk! Vajon tesz-e velünk csodát az ÚR úgy, mint máskor, és elvonul-e ez tőlünk? ^{20,3}Jeremiás így felelt nekik: Mondjátok meg Cidkijjának, ^{20,4}hogyan ezt mondta az ÚR, Izrael Istene: Én visszafordítok minden fegyvert a kezetekben, amivel a babilóniai király és a káldeusok ellen harcoltok, akik ostromolnak benneteket a várfalon kívül, és behozom őket a város közepébe. ^{20,5}Mert én magam harcolok ellenetek kinyújtott kézzel és erős karral, lángoló haraggal és nagy felháborodással. ^{20,6}Megverem e város lakóit, embert és állatot egyaránt: nagy dögvészben hálnak meg. ^{20,7}Azután pedig - így szól az ÚR - Cidkijját, Júda királyát, szolgálait és a népet, akik megmaradnak e városban a dögvész, a fegyver és az éhínség után, kezébe adom Nebukadneccar babilóniai királynak és ellenségeiknek, akik az életükre törnek. Kardélre hányja őket, nem szánja, nem kíméli, és nem irgalmaz nekik. ^{20,8}Ennek a népnek pedig mondd meg: Így szól az ÚR: Én most elétek adom az élet útját és a halál útját. ^{20,9}Aki itt marad a városban, az meghal fegyver, éhség és dögvész miatt. De aki kimegy, és a benneteket ostromló káldeusokhoz pártol, az életben marad, és ajándéku kapja életét. ^{21,10}Mert e város ellen fordulok, kárára és nem javára - így szól az ÚR. Babilónia királyának a kezébe kerül, és fölperzseli. ^{21,11}Júda királyi házának pedig mondd meg: Halljátok az ÚR igéjét,

Jeruzsálem elpusztul

^{21,12}Dávid háza! Így szól az ÚR: Törvényesen ítéletek reggelenként, mentsétek meg a kizsákmányoltat elnyomójától - különben kitör haragom, mint a tűz, és égni fog olthatatlanul gonosz tetteik miatt! ^{21,13}Én rátok támadok, akik a völgyben és a fennsík szikláján laktok - így szól az ÚR -, akik ezt gondoljátok: ki törhetne ránk, ki hatolhat be erődeinkbe? ^{21,14}Ezért megbüntettek titeket, ahogyan megérdemlitek - így szól az ÚR: Tüzet gyújtok erdőtökben, amely mindenestül megemészti azt!

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Jeremiás próféta életéről nagyon sokat tudunk, főként más prófétákhoz viszonyítva. Hilkiya pap fiaként született Anatótban¹, Manasse király uralkodása² idején.

Az írásmagyarázók kiemelik, hogy apja, Hilkiya pap volt a főpap, akire Jósijahu király a templom felújítását³ bízta, aki aztán megtalálta a ספר תורה-t a felújítás

során, és a király elé tette, a királyság *részleges*⁴ szellemi megújulását indítva el ezzel: A király bűnbánata és megtérése átrendezte a királyságban a külső formákat, de nem hozta magával az alattvalók (és az utódok) bűnbánatra jutását és megtérését⁵.

Jeremiás hét királyt⁶ élt meg, illetve élt túl. Próféta szolgálatát Jósijahu király 13. évében, mindössze három évvel a nevezetes vallási reform elindítása után kezdte. Valószínűleg Hulda próféta asszony próféciját⁷ is

¹ Feltételezések szerint Ebjatar főpap leszármazottja lehetett, akit Salamon király mozdított el a főpapságból, és Anatótba száműzött. 1960 תל אביב – ש. הרטום – "יבנה" – מפרש על ידי א. ש. הרטום

² 1817 ספר ירמיה – בואר מאת מאיר אברניק והערץ האמבערג – ויין

³ 2Kir 22,1–13

⁴ 2Kir 23,1–25

⁵ Jer 7,1–11

egyetlen út van a megmenekülésre: ha önként megadja magát az ellenségnek, és minden birtokát (tulajdonát) önként zsákmányul adja neki. Ebben az esetben megkapja zsákmányul (שלל) a tulajdon lelkét.

A „nép vezetését” (Júda királyi házát) pedig arra hívja fel, hogy „Reggelre hozzatok ítéletet, és mentsétek ki a kifosztottat a kiszákmányoló kezéből!” A felhívás arra utal, hogy nem új keletű dolog, hogy világos, tiszta és gyors ítélethozatal helyett időhúzás folyik. Sem az, hogy a „királyi törvények” a politikai és a gazdasági élet nagyszereplőit” védik, és nem az emberek egyformán teremtettségéből adódó (jog)egyenlőségének szereznek érvényt.

Az igazsághoz és az igazságossághoz pedig azért kellene visszatérnie a nép vezetésének, „Nehogy kijöjjön haragom, mint a tűz, és felgerjedjen – és nincs tűzoltó! – cselekedeteitek gonoszsága miatt!” Magukra maradnak bűneik miatt, és nem lesz, aki enyhítse büntetésük pusztító hatását.

Prédikációvázlat

„*az a neved, hogy élész; és halott vagy*”

Minden hatalom igényli a legitimációt, hogy legyen igazolása cselekedeteire. Minél erőszakosabb egy hatalom, annál agresszívebben követeli ki magának, hogy cselekedeteit folyamatosan dicsérik. Mivel tisztaságról a Szentírás szól, és az egyházak beszélnek, elvárja, hogy az egyházi emberek is pozitívan szólaljanak meg vele kapcsolatban. Ez így van nagyban, és kicsiben is.

Ha a nagyra gondolunk, azt látjuk, hogy nincs olyan politikai rendszer, amely (ha az egyházi emberek kisebb-nagyobb részét börtönbe zárja is, vagy lágerekbe deportálja, gulágokra internálja, esetleg akasztja,) ne tartana igényt arra, hogy legyenek olyan (esetleg „megcsinált”) egyházi személyek, akik dicshimnuszokat zengjenek róla. A mindenkori kormányzatnak szüksége van arra, hogy a legbecsületesebbnek, legtökéletesebbnek mondják még „az Isten emberei” is.

Ha a „kicsire” gondolunk, azt látjuk, hogy mindenki azt várja, még aki egész évben tájára sem megy a templomnak, hogy családi eseménye (esküvője, keresztelője, temetése) kapcsán lelkésze csupa szépet és jót mondjon róla és családtagjairól. Igét is csak akkor hirdessen, ha szépeket és jókat mond belőle, mert ha valamilyen bűnről (irigységről, fukarságról, gyűlölködésről, házasságtörésről, stb.) olvasna a Szentírásból, rögtön jön a sértődés, hogy „kiprédikált a pap”, ide se jövök többet.

Olyanok vagyunk, mint Jeruzsálem Cidkijja korában: ahogy ők *nevükben* hordozták az Urat, de szívük távol volt Tőle, mi *kereszttyén* nevünkben hordozzuk Krisztust, csak az életünkben nem adunk helyet Neki. És most Isten bennünket is megszólít:

Megszólítja azokat, akik ugyan nevükben hordozzák, hogy Krisztushoz tartoznak, de eddig nem törődtek Vele. Néha, főként bajban szeretnének valami vallásos vigasztalást, de csak a maguk módján. Mint Cidkijja, aki, miközben a maga feje után ment, a maga kívánságai szerint élt, mégis próbált időnként közeledni az Úrhoz. Lehet, hogy csak azért próbált közeledni az Úrhoz, hogy igazolást kapjon az önfejtően elkövetett rosszra, hogy az jó. Azonban minden próbálkozása egy újabb lehetőség volt az ÚR számára, hogy megszólítsa őt.

Számtalan „megélhetési próféta” mondott Cidkijjának tetsző üzeneteket, neki mégsem volt nyugta a lelkében. Amikor követeli Jeremiásnál érdeklődnek, hogy most is tesz-e csodát az ÚR, mint máskor, és elvonul-e az ostromló sereg, Jeremiás kemény feleletet ad: még a kezetekben levő fegyvert is ellenetek fordítja az ÚR! De mikor keményen záródik a széles út nagy kapuja, rögtön nyílik az ajtó a keskeny útra: „*Így szól az ÚR: Én most elétek adom az élet útját és a halál útját.*”

Amikor nem „megrendelt üzenetet” hallgatsz, hanem maga az ÚR szólít meg, és mutat rá bűneidre, nem azért szólít meg, hogy kárhoztasson, hanem azért, hogy figyelmeztessen: a kárhozatra méssz! De van egy lehetőség a számodra, az élet útja. Ezt az utat Isten megmutatta néked. Ezt az utat senki nem zárja el előled. De ezen az úton csak te magad indulhatsz el! Lehet, hogy sok olyan dolgot hátra kell hagynod, ami kedves volt a számodra, de megmentheted az életed! (A hajótörésnél is csak az menekülhet meg, aki nem ragaszkodik túlzottan a hajón lévő kincseihez, és mindent el tud engedni!) Az út keskeny és rögös, de az életre visz.

És megszólítja azokat is, akik az Ő szolgálóinak mondják magukat: lelkipásztorokat, gondnokokat, presbitereket, gyülekezeti munkatársakat. Vajon mit hirdettek, és hogyan éltek? Nem hányódtok-e Cefanjához hasonlóan „a király elvárásai” és az ÚR üzenete között? Nem hallgattok-e sokszor, világos döntés helyett, kivárára játszva, hogyan is alakul majd a helyzet? Nem hallgattok-e a kizsákmányoló, másokat (esetleg „törvényesen és jogszerűen”) kifosztó emberek előtt Isten világos útmutatásáról, mert mi lesz, ha megsértődnek, és legközelebb nem adakoznak? Nem veszitek-e szívesebben, ha az, aki megszólal „az alkalomhoz illő” beszédet mond, és nem bűnökről, meg ítéletről és büntetésről beszél?

Cefanja példája figyelmeztet: aki „a király elvárásai” és az ÚR üzenete között nem tud időben dönteni, az a királlyal együtt vész el. A hatalom pénze könnyen jelentheti a pénz hatalmát is az életünk felett. Jézus is élére állítja a „kettős kötődés” kérdését: „*Senki sem szolgálhat két úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat*

szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti.” (Mt 6,24 Lk 16,13) Halld meg az Ő szavát, és válaszd az életet!

Énekajánlás: Kezdőének: Uram, bűneink soksága (RÉ 208)
Záróének: Szólsz hozzám, Istenem (RÉ445)